

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՄԵՆԷ

1866 ՅՈՒԼԻՍ 1 ՃԻԻՄԱ

ՆԻՄԵՐՈ 88

Մանգրամի Էֆեմար հաճախող 6 հանրի սենեակ 300
նիւթէ վերելիք, սենեակի գլուխէն, բաժնի փարսան տախի
իջնուտ օլաբազ, 200 զ՝ օլուպ, սլիթը ալլըրը 100 զ՝ օլա-
նազ, վէ նիւթիսի տախի 50 ար. փարսան սաթըլաճազ տըր :

Իլանաթըն պէհէր սաթըլը իջն, պի-
րինճի տէֆատա 5, իքինճի տէֆատա 2,
վէ իւլիւնճիւ վէ սայիր տէֆալարտա 1
էր զուրուշ ալընաճազ տըր :

Մէքթուպ վէ սայիրէ, իսթանպուլտա Պաղչէ Գուրուտա-
խարիճինտէ, գարաղօլխանէ իլէ ճաւիի շէրիֆ աբա եւ-
րինտէ քեային Շապճը խաննտա, Լարապետ 8. Փանոս-
եանն 18 նիւթիսի տախի 50 ար. փարսան սաթըլաճազ տըր :

ԲԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՕՆՏՈԼԱՐԸ

Լոնտոն, 10 յուլիս .	
Էսթամբուլ Ուսուլիյե	աչըլտը 273-
» »	գարանտը 28 -
» »	Փարիս, 11 յուլիս .
Էսթամբուլ Ուսուլիյե	աչըլտը 28 -
» »	գարանտը 28 -
1865 սէնտի իսթիգրադը	245
1865 » » »	255

ԻՍԹԱՆԳՈԼ

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԵ

Յունիս 50	էն երեքսէք	50-15
» »	էն աչաղը	50-
» »	Գարանտը	50-25
Յուլիս 1	Աչըլտը	50-30

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽՈՐԻՃԻՅՅԵ

Տրանտէն պէրու Էփրոպաճա եէնի վէ
միւ հիմմ պիր հաճախին ալընամայըլ, դա-
ղէթալար անճազ գուհուրա կէլիշ օլան
մուհարէպէլէրին թափսիլթը իլէ տօլու
խտէլէրտէ, պիղճէ պիր էհէմիյեթի
օլմաորդընտան, պէյանլարընտան սարժը
նազար իլէ, եէնի հաճախիսթա պէք-
լէրիք :

— Լըմօնտ նամ րուհպան զաղէթասըն-
տա օգուհուրուհու նազարէն, Բարա
հազըլէթլէրինն շէհրի պլինլէրինի թէպ-
րիք նիյեթիյէ, գարտինալար մէճի-
սի թարաֆընտան թաղալմ գըլընան
պիր գըլթա լայիհայէ, միւշարիլէյհ հազ-
րէթլէրի թալաֆընտան, շու աթիտէքի
ճէվապ իթա օլուհմուշ տուր :

« Թարաֆընտան իզհար օլուհման
խուլուս ու սատաղաթ, տօղրուսու իֆ-
րաթ մէլթէպէլէրտէ պատիի մահազըլեյ-
եթ ու թէպլիյեթիմ օլմուշ տուր .
շէյլէ քի, մէզքիւր մէգալաթը խուլուս :

քեարանէնիզի, տէյիլ պիր էփրոպաթ
իւզէրինտէ, իլա լէվհայի գալպինիզտէ
միւրազգամտըր կիպի օգուհուրուհու

« Էփլէթ, պիղէր պու տէհէթլի հալ-
լէրիմիզ օրթասընտա տախի, էգճան ու
տիլ ճէնապը Հազգա սըղընմայըլ :

« Նիլէ քիմէսնէլէր, նիլէ սէպէպլէրէ
մէպնի, քիւրսիի ազիզիմիզէ համի վէ մույ-
լին օլմազըլա պօրճու պուլուհմազտա
իքէն, մուղայիրի օլտրազ, էն պիւլիւք
խապասաթը իրթիքեապ իլէ, իզհալը ա-

տալէթէ չոգըլմազտա, վէ քիւլլի հու-
գուգուհու փայիմալ իթմէքտէ, վէ անըն
մէհմուլարընը հիմայէ իտէճէք եէրտէ,
թաղիլի իտիպ հըրսիլալմազտա, վէ
միւհէթէրէմ փիսգօպուլարը քէնտի քիւր-

սիլէրինտէն գօլալմազտա տըրլար,
(պուրաճըրտա Բարա հազըլէթլէրի քէն-
տի բարմազըլըլա, քիւրսիլէրինի դայպ
իթմիշ օլան, վէ սիւրկիլնէլրտէ պու-

լուհման պիր խալլի րահիպլէրին իսթիլ-
լինի իշար էյլէմիշ տիլ) . մէրգուհման
քիմէսնէլէր, մէզհէպ հազգընտա տէր-
քեար օլան քին ու դարազըլընտան նա-

չի, կէրէք բարալարը վէ կէրէք ճիւմա-
նի գաթլարը մահպէսէ իլգա իթմէքտէ-
տիլլէր, վէ պուհլարա տախի գանաթ

իթմէյիպ, քիլիսէլէրի վէ ապիզ մահէլ-
լէրի սօյմազտա, վէ րուհանի ճէմիյեթի-
լէրի լաղվ իթմէքտէ տիլլէր :

« Պէյլէ առամլար քէնտիլալէրլինէ
Ալահն զազապընը վէ երուրըմլարընը,
վէ քիլիսէնին տախի անաթէմալարընը տա-
լէթ իթմէքտէ օլուհմալարընտան, մէզ-
քիւր անաթէմալարը ալէնէն թէքէր-

րիւր իտէրիմ :

« Նէ տէրսինիլ, ճուհնալարը պուհ-
լարտան աղ օլուհմու թաղալրտէ, Ա-
նանլա իլէ Սափիլա ալէյհնտէ Պետրուս
առաքեալ թարաֆընտան գուհուրա կէ-
լէն զազապը տալէթ իտէլիմ մի :

« Խալլ, խալլ, Ալահն զազապընը
տալէթ իթմէքտէն իսէ, հազըլէթի ի-
սանըն եանընտա խալա կէրիլիշ օլան
խըրսըլըն հազգընտա ճայիլ կէօրիւլտիւ-

կիւ կիպի, իւզէրլէրինէ ինայէթի Պարի
եթիլէրէք, թէօլպէքեար օլմալարը ի-
լին լէճալար իտէլիմ :

« Սէ, տուալար իտէրէք պիր կիւհ-
նէտալէթ կէթիլմէլէրի, վէ իլէտիլք-
լէրի շուհմա հազգըլըլարտան վէ
քէօթիլիւքլէրտէն վազ կէշմէլէրինէ
իւմիտալար օլալմա. Ֆաղաթ շու թէօլ-

պէքեարըլարընը կիւհիւ կէօրիւլիւհ-
ճէյէ գատար, պիղ պիր վաճիպէմիլին
էտասընա պօրճու պուլուհմազտայըլ,
եանի օնլարըն իմանսըլճա նիյեթի ու

մազսէտնէլինէ գարշը, էգ ճան ու տիլ
մուգալէթ իթմէլիլիլ :

« Հազգանիյեթի գարշը պիր շէյ էմը
իթիլլէրինտէ, պաշգա պիր շէյ սէյ-
լէմէյիպ, իլա բէսուլարըն շու (ինսան-
լարա իթաաթ իթմէքտէն իսէ, էփալիլի
րէպպանիյեթի իթաաթ իթմէքլիլի թէր-

ճիհ էյլէմէլիլիլ) ճէվապընը թէքէրլիւր
իթմէլիլիլ :

« Պիր թաղըմ էհլի Ֆէսատլար, գա-
թէն մուսիլգէթի հազըլէլէրտէ մէտլալի
պուլուհման, վէ տօղրուլուղու խաթալէր
իլէ գարըշտըրարազ, քիլիսէ հիւքիւմէ-

թիլին տէրքեար օլան աթիլ վէ պօ-
զուլմազ իթիգաարընը զայիլի գըլմազտէ,
վէ պիր նէվի տիլանէլիսէ մէպնի տիւն-
եայա զալէպէ իթմէքլիլի թասալվուր
իլլէմէքտէ պուլուհման քէսանը գանտըր-

մաղա չալըլմազտա իսէլէր տէ, էյլէ ա-
տամլարըն նիյեթի Ֆասիտէլէրլինն,
միւրաուր Էէգտանիյէ գաթան զալիպ կէ-

լէմէյէճէկի պի իլթիպահ տըր :

« Չիւհքի պու ալէմուէ քէսպի զալիպէ
էյլէմէքլիլ տիլէր կիւհա օլմալարը, իլա
ճէնապը հազգա սըղընըպ, անըն գա-

նունարարնր սագլամագ, վէ տէրունի տիւ-
տէն տուա վէ թէշէք քիւլտէ պէր տէ-
վամ օլմագլա օլսպիլիւր :

«Վէ իշթէ, եալընըզ, պու իթիգատա
մէպի տիր քի, կէրէք միւպարէք մէճի-
սինիգ, կէրէք փիսգօպոսլար, կէրէք րա-
հիպլէր, կէրէք սուսուֆու րէհապին,
կէրէք էհալի, վէ կէրէք քէնտի վէքիլէ-
րի իւզէրինէ, լուծֆու քէրէմի Եէզուա-
նը տալէթ իտէրիմ. զերա սէլամէթի
պէնիի աուէմ անձագ վէ անձագ օնա
մէրպուլ տուր : »

— Էնտէքանտան Պէլթաէ օգուստու-
ղունա կէօրէ, Բօմատա, ճէհէնէմին
մուլեինլէրի օլան քեաֆֆէյի իթալեա
գրալիյեթի թարաֆտարլար ալէյալէ-
րինտէ, բէք շէտիտ սուրէթտէ պիր ա-
ֆօրօզ օգուստագ իմիշ :

— Պիր շօգ Ալսթրիա պանգիւրլէրինին
քէնտի փարալարընր Ֆրանսա Պանգաւր-
նա չըգարտըզլարը, վէ ճէպրի օրտուեա
կիթմէք իսթմէյէնլէրտէն իսպիլիմէ քէ-
սանն Ֆրանսաեա հիճրէթ իթտիքլէրի
հալատիստէն տիր :

— Ղազէթալարտա օգուստուղունա
կէօրէ, Շիրատաքի էթլէրի եէնէն հայ-
վանլար իւզէրինտէ պու կիւնլէրտէ տէհ-
շէթամիզ պիր խոսթալըզ գուհու իթ-
միշ տիր. շէյլէ քի, մէզքիւր հայվան-
լար քէմիքլէրի մէյտանէ չըգանա գատար
քէնտի տէրիլէրինի վէ էթլէրինի տիշէ-
յիպ բարալամագտա օլտուգլարընտան,
շիմօրիյէ գատար օն րէս հայվան շու իւ-
լէթտէն թէլէթ օլմուշ տուր :

— Պազը թէլէկրաֆլար, Բրուսիա-
լըլար իշին, զապթ իթտիքլէրի մէմէ-
քէթլէրին էհալիլէրի իւզէրինէ վէրկի-
լէր թարհ իթտիքլէրին պիրտիմէքտէ ի-
տիլէր. հալ պու քի Պէրլինին րէսմի
շազէթապը շու ազվիյալթը ճէրհ իթ-
մէքտէ տիր :

— Ամէրիգատա գատընլար, աէվէթ
մէմուրիյեթլէրինտէ իսթիլստամ Կը-
լընմագ հուգուգլարընր թանրթտըրմա-
եա պաշասըզլարընտան, պու տէֆա
նիստ թայիֆէսինտէն պիրիսի, տայլիւ-
լէրտէն պիրիսի քեաթիպիլիլէն թայեին
գըլընմըշ տըր :

— Փարիստէ աթլար քէսիլէրէք էթ-
լէրինին գասսապ տիւքքեանլարընտա սա-
թըլմասընա հիւքիւմէթ թարաֆընտան
րուխսաթ վէրիլմիշ տիր. լաքին, քէսի-
լէճէք աթ հէմ քէյֆիլ օլմամալը տըր,
վէ հէմտէ քէսիլմէգտէն էվլէլ պայթար-
լըզ պիրիլ պիր մէմուրու մախսուս մա-
րիֆէթիլէ մուայեէնէ իտիլմէլի տիր :

Պուստանտա մաստա, հէմ էթ վէ
հէմտէ եէմէք սաթանլար, աթ էթի օլ-
տուղունուն միւշթէրիյէ խապէր վիրմէ-
յէ պօրճու օլաճագլար տըր, եօխսա սօ-
նունտա ճէրիմէ վիրէճէքլէր տիր :

— Պուստան իքի սէնէ էվլէլ Բուսիա
իմէրաթօրու մախսուսի բրէնս Նիգօլա-
նըն, Տանիմարգա գրալը քէրիմէսի բը-
րէնսէս Տակմար իլէ Նիշանլունտըգտան
սօնրա, Նիշտէ վէֆաթ իթտիկի մալիւմ
տուր :

Պու կիւնլէրտէ ղազէթալարտա օ-
գուստուղունա կէօրէ, Բուսիա իմէ-
րաթօրու վէլի ահտը բրէնս Ալէքսան-
տըր, միւմայիլէյա բրէնսէս Տակմար ի-
լէ Նիշանլունմըշ տըր :

— Էօրօք նամ ղազէթատա օգուս-
տուղունա կէօրէ, Ալսթրիա ապիւրինին
Գուսթօյցատա իթալեա ապիւրինի եէն-
մէսի զըմիւնտա, Բուսիա իմէրաթօրու
թարաֆընտան վիլէննաեա խասսէթէն
պիր մէմուր կէլէրէք, իմէրաթօրու
թէպրիք իլէ պէրապէր, տահա սայիլ
ֆիւթուհաթլարա նայիլ օլմալարը ալ-
զուսուսու տալի պէյան իլլէմիշ տիր :

— Շու աթիտէրի թէլէքրաֆ, պու
սապահ Գուրիէնին իլալիսինտէ օգուս-
տուշ տուր :

Փարիս, 9 յուլիս :

Ժէնէրալ Վիալիսի (Իթալեա ժէնէրալը)
տիւնքի կիւն Բօ նէրիլի կէշմիշ տիր :

Բրուսիա տէվլէթի Ալսթրիա տէվլէթի-
նին Ալմանեա գօնֆէրաֆիսունտան տիշարը
չըգասընր իսթմէքտէ տիր :

Տիւնքի Մանգուլմէմիգտէ, գօնսօ-
լիտէլէրին Ֆայիլէրի իշին իւշ այ սօնրա,
եանի ալաֆրանկա հոկտեմբեր 13 տէ
վէրիլէճէք տէնիլէճէք եէրտէ, սէհվէն
պիր այ սօնրա, եանի օգոստոս 13 տէ
վէրիլէճէք տիր տէնիլմիշ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՍԻԼԻԹԷ

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

Սալթանսթը սէնիյէ տիւլեուներ խա-
րիճիյէսիյէ, էսհամը ումուսիյէսի ֆա-
յիզ վէ րէս իւլ մալինին թէտիյէսինէ
իգթիլա իտէն մէպալիլի վարիտաթըն-
տան թէֆրիզ վէ թալսիս իթմէքլէ, իշ
պու վարիտաթ տիւլեուներ ումուսիյէ
թէգասիթիլին թէտիյէսինէ մէմուր
օլան, տէվլէթը Ալիյէ Պանգաւր թարա-
ֆընտան փէյտէրփէյ ալազ ու թահսիլ
օլունմագտա տըր. անձագ պու խու-
սուս իշին թախսիս օլունան մէպալիլի
մէզքիւրէ, ուսուլի ճարիյէյի մէմէքէթ
իգթիլապընձա, էվգաթը միւլթէլիլի-
տէ, մէվգըրի հուսուլէ կէլէճէք վարի-
տաթտէն օլուպ, ճիւմէսինին զէմանը
թահսիլի, տիւլեուներ ումուսիյէ թէգա-
սիթի զէմանլէրինէ թէսաւտիլիլ իթմէ-
տիկինտէն, հէր սէնէ քեանուսի սանի
վէ թէմուլալ պլարընտա թէգասիթի մէզ-
քիւրէյի, վագթընտա թէտիյէ իթմէք

իշին, եէնիտէն իսթիգրալար ագտընա
թէշէպալիւս օլունուր, վէ պու թագ-
սիտլէրին զէմանընտա թէտիյէ օլուն-
մասը մագսէտիլլէ պուստան տօլայը էվ-
գաթը ատիյէտէ պիր խայը Ֆէտաքեար-
լըզլար իսթիեար գըլընր իտի. Ֆագաթ,
պէյանէ հաճէթ օլմաւորը վէճէլէ, էվ-
րօպանն մուամէլաթը հալիյէ մալիյէ-
սի եէկտիկէրէ մէրպուլ օլտուղունտան,
պիր եէրտէ պիր շէյ զուհուր իթտիկի
կիպի, անն հէր եէրին սէրմայէսինէ
թէտիլի օլտուղու ճիհէթլէ, ահվալը
հազըրէ խարիճտէն ագճէ թէտարիքի
թէտպիրինի քիւլիյէն թա՛օլպ իթմիշ,
եանի պազը մագուլ Ֆէտաքեարլըզ իս-
թիարիլլէ, սալիֆ իւլ գիքը Էսհամը ու-
մուսիյէ Ֆայըզլարընր կիւնիւնտէ իֆա
իշին, մուայեէն օլան վարիտաթ կէլին-
ճէյէ գատար, մուվագգաթէն պիր իս-
թիգրազա միւրաճաթ օլունմագ լազըմ
կէլէ, պուլունմագը վէ պուլունտու-
ղու թագտիրտէ տալի Ֆէվգէլլայէ ա-
զըր վէ պահալը օլաճագը թահագգուգ
իլլէմիշ օլտուղունտան, վարիտաթը մախ-
սուսէնին վիրուտիլլէ Ֆայիլէրին ան-
տէն թէսվիլլէսինէ մէյտան օլմագ իւզ-
րէ, թէմուլալը րուսիլին պիրինտէ թէս-
վիլլէսի լազըմ կէլէն էսհամը ումուսիյէ
գուրօնլարընր, կէլէճէք շէհրի թըշլինի
էվլէլի րուսիլին իսթիտաթընտա իֆա օ-
լունմասընա գատար վէրիլմիշ տիր. Թէմ-
մուլուն պիրինտէն թըշլինի էվլէլին պի-
րինտէ տէկին կիւզէրան իտէճէք միւտ-
տէթ իշին, գուրօն սահիպլէրինէ սէնէ-
վի եիւզտէ ալթը հիսապիլլէ Ֆայիլ ի-
թա գըլընմագ տըր :

— Գալայի Մըսրիյէ մուհաֆըլըզընը
ինգիմամիլլէ, ումուսիյէն տաքիլի Մըս-
րիյէ սէրտարլըզ, Ֆէրիգանը քիրամը
պէսալէթ իթթիսամտէն սէատէթու-
Շահին բաշա հազըրէթլէրինին իւհտէի
իսթիհալընա, գըպլէլ վէ պահրի ումու-
սի միւֆէթթիլիլի Բուճ-էլի պէյլէր
պէյլիլի փայէի րէֆիսալը, միւֆթէ-
իլի վէ միւպահի սէատէթու իսմայիլ
Սատըզ բաշա հազըրէթլէրինին իւհտէի
էհիլլէթատէսինէ թէվճիս պուլուլ-
մուշ տուր :

— Հարէմէյն թէրճիւմանը իզգէթու-
Հասան Շիւքրի էֆէնտիյէ իւլթպէի սա-
նիյէ սընըֆը էվլէլ միւլթէմայիլ թէվ-
ճիս :

— Մէճիսի վալեա մէքթուլալունու
սէատէթուլ Բէուլի պէյ էֆէնտիյէ իւ-
շիւնճիւ, վէ մագպաթա օտասը խիւլա-
ֆասը միւլթէհայիլընտան իզգէթու-
Մագհար պէյ էֆէնտիլէ տէօրտիւնճիւ
րիւթպէտէն պիրէր գըթա Մէճիտիյէ
նըշանը ալիսի իհսան պուլուլմուշ տուր :

— . . . միւլէլիլի :

1866 յուլիս 20 Ատանա

Աիս կաթուղիկոսարընտան պիրինի կի-

բազմա կաթողիկոսուն չու առը պէլի Նի-
կողոս եպիսկոպոսուն հագգընտա, թա չո-
ճուգլուղունտա « ծօ » անիծեալ, եա սէն Նեո-
սին, վէ եախօտ Նեո օէնտէն տօղաճագ տըր »
տէ-իյի, պիր ըիվայէթտէ բէք թէհի տէյիլ
իմիշ. չիւնքի, կէրէք գալէն վէ կէրէք
ֆիլիէն, էտէպ ու չէրմ վէ հայա, ութան-
մագ, արլանմագ, ըրգ վէ նամուս տէնիլէն
հիճապ բերտէլէրինք քեաֆֆէսինի, թա
լուսանոգի առաջին կիրակոս կաթողիկո-
սուն զէմանընտա բարէ բարէ իթմիշ օլտու-
ղունտան, չիմտիք իճրա իյլէտիքլէր ը-
գալէթլէրի, Քեահատիւնն սէֆասը տըր տէյի
գըյաա իթմէքտէ իմիշ:

Շիմտի միւմքինի օլսատա լուսահոգի գալգ-
սա չու իթտիքլէրի նապէճա հարէքէթլէ-
րինի քէնտի տիտարըյա միւշահէտէ իյլէ-
տէ, վէ պիր վագըթ չօպանը պուլունտուղու
սիւրիւնիւն գուգուլարը արասընա կիրէրէք,
սէֆիլ գուգուլարը պիրի պիրինէ թէքէլթ-
տիյինի կէօրսէ, աճէպա նէ գատար լանէթ-
լէր օգուլաճագտը:

Էմրի սամիլի վէքեալէթբէնահինին աճեա-
մընը իշիթտիքտէն, վէ թէգ պու կիւն չը-
գաճագսըն տէյի բաշա հագրէթլէրի խիթա-
պը թէքէլտի իթտիքտէն սօնրա, պիր կիւն
իյին ըուխսաթ ալուպ, կիճէնին սաաթ ալ-
թըսընտա մանասթըրըն գաբուլարը գաբալը
իքէն, քիլիսէնին տախի գաբուլարընը պաս-
տըրարագ, հէման չար չարուգ սանտալիյէյէ
քիլունույա օթուրուր, վէ հէնուգ լուսա-
ւորչականըղը բաթրիքխանէտէն թաստիգ
օլունմամը օլան ցարութիւն եպիսկոպոսա
անընտան իքի բարմագ եօգարտան եաղ-
լատուպ, հէման տիշարը չըգար, վէ օտա-
եա կիտիպ սիրգաթընա եարտըմ իտէն
պիր գաշ ըէֆիլէրի իլէ եէր իշէր վէ քէյֆ
ու ճիւմպիւ իտէր, գանն իտէրէք քի եաղ-
լանտըղը կիպի էմրի սամինին աճեամը կէ-
րի գալաճագ տըր: Խմտի միւլէլիթ, հէրքէսէ
խահիշ կէօսթէրմէք, վէ սապահա գարիպ
կոչնակը վուրտուրուպ քէնտիսի կաթողի-
կոս աթոռունա օթուրմագ, վէ Արթին ե-
պիսկոպոսա պատարագ իթտիլիպ, քէնտիսի
իշիշ իթտիթմէք, վէ խիթամը պատարագ-
տա թէմէրէ վէ վիճակարա « Գահանայից
իշխանաց » կոնդակլարը եաղարագ, էհալի-
յէ Գ. Կիրակոս օլտուղունու իլան իյլէմէք,
վէ ճէմիի քէօյլիւ վէ չէհիլիլէրին մուհապ-
պէթիւնի զէհիլիլէմէք, մէկէրի պիր Նեոլիք
տէյիլ մի տիր. քի՛մ ճէսարէթ իտէպիլը
պէօյլէ պիր խապասաթա. չու Վարադատա
տէրճ օլունան զէհիր պահը քի հէրքէս
չիւրհէյէ գահիպ օլունչուտու, չիմտի պաշ-
գասը տէյիլ, իլա պիգգաթ քէնտիսի չու
մէգմում ամէլի իլէ իսպաթ իթմէտի մի,
թաստիգ իթմէտի մի, հէրքէսին չիւրհէսի
տահիէ չըգատը մը: Բաշա հագրէթլէրի
քէնտիսին Ատանա իւգէրի թէգ կիտէճէքսին
տէյի օրգըրը պաստըղընտա « էմրի ալինին ա-
քեամը իսթանպուլա կիթմէքլիկիւմ տէյիլ մի
տիր, իմտի Ատանատան կիթմէմտէ, Հալէպ-
տէն կիտէրիւ » տէյերէք, Հալէպ թարաֆը-
նա եօլուն օլմագ իւգրէ գապթիյէյէ թէս-
լիւ օլունուր, վէլ հասըլ հագրիւնըն 13 իւն-
ճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ, էքտիկի չէ-

քիրկէ թօնուլարընըն մահաուլունու եէմէ-
յէ պաշար:

Մէրգուլուն Հալէպտէն կիտէրիւմ տէմէ-
սի, պիր գաշ Նիյէթի ֆասիտէյէ մէպի իսէ-
տէ, չըգտըղլարը բիանթալարըն ճիւմէսիտէ
եանըլ տըր. վէ եանըլ բիանթանըն պինա-
սըտա տալիմա եանըլ չըգաճագընտա չիւր-
հէ եօգ տուր. մէրգուլուն Նիյէթի խաֆիյէ-
սի խաքիւայի վիլայէթբէնահիյէ տիւշէրէք
պիր չարէ պուլմապ օլմալը տըր, լաքին էմ-
րի ֆատիշահի օլտէրէճէ մուգղագ տըր քի,
հիւքմիւ իճրա օլունմաուրգճա, գաթը հագրէթի
վիլայէթբէնահիյին չէֆգաթա կէլէճէյի միւմ-
քին տէյիլտիր: Պիր Նիյէթի տախի, նասըլ քի
մուգաւտալմէրի հագգընտա նէֆիլիք ֆէր-
մանը սատըր օլմուշ իքէն, Գօնսօլսարա
տիւշէրէք պապական օլմուշտա գուրթու-
մուշուտու, չիմտի տախի էօյլէ պիր ֆուր-
սաթ տիւշիւրէրէք թէպտիլի մէգհէպ իտիպ-
տէ գուրթուլմագ օլմալը տըր. լաքին, օ
ֆուրսաթլարընտա տէվրի կէնիշ տիր. օլ
վագըթտա տախի մէղհէպ թէպտիլիլէ գուր-
թուլմանըն չարէսի եօգ իտի իսէտէ, գար-
չըսընտաքի տափաճըն կէվէք վէ իշ պիւ-
մէգ օլտուղունտան, միւրատընա իրէպիլմիշ
իտի. հալ պու քի, չիմտի միլէթ էսկի հա-
լինտէ տէյիլ տիր գանն իտէրիւ:

Նիյէթինտէն պիրիսի տախի Ատանատան
կիթմէյիպտէ, Հալէպտէն կէչիպ կիթմէք իս-
թէլիյի, Ատանայը աղ դալտը, հէման գըլ
գալտը քի թարահա չօրպասընա չէվիլէ-
ճէք իտի, պէրէքէթ վէրսին քի, Թաղական
խորհուրդ օեանըգ պուլունարագ չար չա-
փուգ կէլտիլի եէրէ գօլտու: Օլ վագըթ Նի-
լէ հօշունտուլար իլէ Գաիգտէ չուրանը պէլէ-
յին, եարըն պէն կաթողիկոս օլուրսամ,
թաղականը մաղականը թանըմամ « Գահա-
նայից իշխանաց » իլէ կառավարել էտէրիւ,
էսկի թասէսկի թարագ պէնիւմ գաֆամըն բէք
տէնկի տիր, Մկրտիչ եպիսկոպոսու եազտը-
լար տեղապահ իստէտիլէր քի, Սիստէ օ-
թուրթուրտուլար տէյի, վէ Արիստակէս
եպիսկոպոսատա եազտըլար քի, Ատանայա
օթուրսուն տէյի, իլի էմմա պէն եա պէն նէ
օլաճաղըմ, պէնտէ կաթողիկոս օլուրսամ,
օնլարըն ճիւմէսիսին չարգընը վէ թէքէրինի
գըրարըմ » տէմիշ իտի իսէտէ, իշթէ այնայը
տէվրան սուրէթիլի չիմտիլիք Հալէպտէ կի-
պի կէօսթէրիյօր:

Կէլէլիւմ Սիստէն չըգտըղլարընտա պէրա-
պէր օլան իքի մուպահիլէրին մուպահա-
սաթընա: Պարոնուն պիրիսի ցակոք վարդա-
պետ Կէօնիլլիւեանա տէր քի, « էյվարդա-
պետ, պիգ պիլըր իտիք քի կաթողիկոս օ-
թուլունուն ալայը, զիյնէթի, օգուլմասը, վէ
կարգը չօգ օլուր տէյի, պունտա իսէ էօյլէ
օգուլմագ մօգուլմագ օլմամը, հէման քիլի-
սէյէ կիրիպ չըգմալարը պէշ տաղըգա սիւր-
մէմիշ, օլմայա քի պիգէ օծել օլմամը, կա-
թողիկոս տէյի եութտուրալար: »

Ցակոք վարդապետ ճէվալընտա տէր քի,
« Էվլէթ պէնտէ էօյլէ պիլըր իտիւ էմմա,
հիշ օգուլմասը մօգուլմասը եօղուտու, իլք
ախչամտան հիսար գաբուլարընը պաստըր-
տըգ, վէ օթուրուպ աղուն աղատընա լաֆ-

լանտըգ, վէ նիհայէթ ագսի չէյլէրին հէֆ-
սինի տիւշիւնտիւք »: Նիկողոս եպիսկոպոս
տէտի քի, « պէն պին տիւրլիւ պէլա վէ ֆէ-
լաքէթ կէօրմիւշիւմ տիւր, վէ հիշ պիր չէյ
օլմամըլըմ տըր. չու գըյաֆէթիւմ պանա էլ-
վէրիք, լիսանըմ վէ հարէքէթիւմ պէնի չէք-
քէ պըրաղըրլար ըսատա, գըյաֆէթիւմ պէնի
էլտէն թիգ ալըր, պունա կիւլէնիլիւմ, չիմ-
տի վագըթ ղալպ իթմէյէլիւմ, սաաթ ալթը-
եը վուրուեօր, գալըն չու իշի պիլթիլէլիւմ,
պէլքի բաշա հագրէթլէրի, բաթրիգ օլմուշ
տուր տէյի իսքեաթ օլուրտա կիթմէքլիյիմ-
տէն վաղ կէչէր: »

« Էնտիք աշաղը ժամա, պիր սանտալի-
յէ գօյտուլար, իքիսիտէ փիլունու, պիլ տա-
հա փիլունուլունուլուն ալմաղա գալմատը, հէ-
ման չըփըն իշի, Արթին եպիսկոպոս եաղ-
լատը պիթիլտի, պարի պիր Հայր մեր պիլէ
սէօյլէմէտիլէր, պէն սէնտէն գիյատէ չաշ-
տըմ, Մուրատ տաղընտաքի « չաշտըմ Ալ-
լա » չաշտըմ » պաղըրտըղը կիպի:

Աճապա չու Սիս Աթոռու ալէյհիտէ
պիր ինքիսա՛րմը վար տըր. հէր նէ վագըթ
իսթանպուլ ֆաթրիքխանէսինին հիւսնի թէ-
վէճիւհիւ չու աթոռա տէօնմիւշ իսէ, հէր
տէֆասընտա տախի պիրէր մանի գուհուր
իթմիշ, վէ Նիյէթ վէ արղուլարընտան ֆա-
րիլ կէլմիշ տիր: Շիմտի իսէ Գօգան մօգան
գալմատը, սայէյի առալէթվայէի հագրէթի
ճիհանտարիտէ, իշթէ չիմտիտէ պու ութան-
մագ պէօյլէ իշլէր իլէ ֆաթրիքխանէյի թիթ-
սինտիլէճէք, վէ պիր թագըմ առէմէր ի-
չին տախի, քէնտիսի իլէ պէրապէր, ի-
թաաթսըգ տէտիլթէճէք տիր, Ալահընը
սէվէրսէն եարըն իսթանպուլտա, չու Վա-
րագա վասըթասը իլէ իլան օլունան չիւպ-
հէլի զէհիր մատտէսինտէն էօթիւրիւ չիւպ-
հէսինի գալտըրըպ, մատամ քի հագգընտա
ֆատիշահ էմրի վարդան, եինէ մուղայի-
րինտէ հարէքէթ իլէ նըսֆ իւլ լէյլէտէ, սիր-
գաթա ճիւրաթ իտիպ, չարչալըգ քէնտի
քէնտիսի եաղաթտը իսէ, տիմէք տիր քի
կաթողիկոսալուգտա հատտէն գիյատէ կէօգիւ
վարըմը, . . . սահիհ իմիշ տէմէղլէ՛ր մի:
Էյ, չիմտի պու կիտիշ նա՛սըլ կիտիշ տիր,
նէ՛րէյէ կիտիշ տիր: Տիւլիւնէ պայրամա կի-
տիշ վէ իսթանպուլա ինգար տէյի կիտիշ,
ամմա Հալէպէ գատար կիտիշ: Պագսանա
գաթըրլար վանքըն եիւքլէր վանքըն, էչեա
վէ թագըմալարը պիրիքտէ, հէփիսի վան-
քըն տըրլար:

Պունլարը պաշընա պէլա՛մը էտէճէք տիր.
Նիյին կէօթիւրիւեօր: Ֆարման օղլու Շա-
հընըն պարպարըղընը վար աղնա, էթտի
գըլտը, պու թարաֆա եալան սէօյլէտի, օ
պիր թարաֆա կէօղ պէլէրթտի, վէ սիւրէր
սիւրտիւրիւրիւմ տէտի, վէ Նիհայէթ հէր
քէսի գօրգուլտու. զէվալը Սիս էհալիսի
իսէ, ուսուլ ու նիղամ պիլմէտիլէրինտէն,
հագգ վէ հուգուգլարընըն տափասընա չը-
գըլամատըլար, վէ թամա՛մ Նիկողոս եպիսկո-
պոստա իսթէտիլի կիպի եիւքլէրի եիւքլէթ-
տի, ալըպ կիտիյօր. հէր քէսին իւգէրինէ
պիր էօյիւ թօփրաղը սաշըմը. կիթսին
պաղալըմ: Մանասթըրըն էչեալարը Հալէ-
պէ՛ կիտիշ: Պու փէք նատիտէ վէ թօհաֆ

պիր հավատի տիր, ուսումնի միլէթ իշին հէ՛. Էշեալարըն գաթըրլարա եիւլէնիպ կիթմէսի՛մի, եօգսա եաղլանմասը՛մը, Իքի-սիտէ: Սէնին անլայաճաղըն, պու աւամ արթըգ ուսուտունու քէստի, Հալէպտէն Խաթանպօլա կիտիպտէ, աթոռա կէրի տէօ-նէճէլինտէն, անըն իշին քէնտուլի նէրէյէ կէօնտէրիլէր իսէ, օրատա կէօնէնմէք նիյէ-թիլլէ կէօթիւրմէքտէ օլմալըտըր. կէօնէն-մէյէ եէթիւլմէք իսէ, հազըր տուայա մազ-հար օլուր քի, Սիս մանասթըրըն քէնտի-սի կիպի մէշնուր պիր աւամ, եիւլիւնտէն աղըրըղընտան գուրթարմը տըր տէյի:

Տիւն փաթիթիքխանէտէն Մկրտիչ եպիս-կոպոսա պիր թէլէղրաֆ կէլաի քի, «Նիկո-ղոս վէ Արթին Նպիսկոպոսլարը Խաթանպօ-լա ինզար իշին թէլէկրաֆ մէքթուպի սա-միսի կիթտի, ճանիպի վիլայէթքէնաշիյէ ճէվտէթ քաշանա, սէն տախի Ատանա Թաղա-կան խորհուրդու իլէ Սիսէ կիտիպ, մանաս-թըրըն մալ վէ էշեալարընը հըֆըգ էտէսին» տէյի. Նիկողոս պէրապէր ալտըղլարը շէյ-լէրի արթըգ Հալէպտէ մութլագ դանտըրըր քի պէնիմ տիր տէյի. պարի Խաթանպօլա կէլաիլինտէ էլինտէն ալալար. է՛յ, նէ՛ տէր-սին չիմտի, Արիստակէս վէ Մկրտիչ եպիս-կոպոսլարըն գորգմաղա հաղգլարը վա՛րմը-յըմըշ եօխսա եօ՞գմուլուսուշ, ըրսըգտան ըր-զընը սաթըն ալմագ քեարը ազըլ տէյի՛լի:

Ալլա՛հ, սէն գուրթար միլէթի շէյյէ վասակլարըն էլլէրինտէն:

— . . . Խմբագիր .

Ասկից տան ու հինգ տարի յառաջ տեղւոյս առաջնորդ չնորհիւր մէկ գողու-թեան պատճառով մը բանտի մէջ անտանե-լի տանջանքներ կրելով՝ վերջապէս նոյն տանջանաց մէջ անհաղորդ եւ դառն մահ-ուամբ մեռաւ Ինճայ մահտեալի Կարապետ մեր գլխաւորը, այն օրէն մինչեւ հիմայ պէտք եղած տեղեկութիւնները մենք բողո-քագրով եւ տեղւոյս աղատամիտ եւ ան-կողմնասէր ժողովուրդք հանրագրով իմա-ցուցեր ենք ՚ի Պատրիարքարանդ, ինչպէս որ այս մօտերս ալ Երեւակ եւ Թոշիկ լրագ-րաց միջոցաւ բոլոր եղածն հրատարակուե-ցաւ, եւ պակաս մնացածն երբ Տէրը յա-ջողեց Պօլիս եկանք կիմանաք. սրտերնուս կրակն շատ է, մինչեւ հիմայ Պատրիարքա-րանը մեր գործը չի տեսնալուն՝ արտմութեան եւ յուսահատութեան մէջ մեր սիրտը թու-նալով՝ դժուար է մեզ հաւատալ, որ մեր գործը գլուխ սիտի երթայ, թէ որ ձեզի պէս սահմանադրասէր . . . աղայք մեկ օգ-նութիւն մը չընեն:

Չեր մեծութեան աղգասիրութիւնը վա-րագայի Հալապտիսին միջոցաւ բաղում ան-գամ իմանալուն՝ հարկաւորեցանք աղաչել զմեծութիւնդ որ օգնես մեր գաւտին ՚ի ալը ճշմարտութեան եւ մեր կորսուած հողին գտնուի, ինչու որ մեր զլխաւորին մեռնե-լովը մեր հողին ալ կորսուած կարծէ, ո-րովհետեւ այն օրէն մինչեւ հիմայ Ս. Կի-րակոս կեղեղին անգամ չիմտած մարդ կայ մէջերնիս, վասն զի երբ առաջնորդի երեսն կըտեսնամք՝ մեր ցաւը կընորոգի:

Ինչ ճանճրութիւն տամք, միրստմիոյէ պատմելու լինիմք հատորներու կըկարօտիմք, այսչափ ինչ ծանուցեալ առ այժմ մնամք ձեր մեծութեան ջանից արգասեացն սպա-սող եւ անգին կենաց ձերոց բարեմաղթու:

1866, յունիս 10 ՚ի Տիգրանակերտ.

Կողակից սպանելոյն Դուստր սպանելոյն Լուսիկ.

Եղբայր սպանելոյն Աներձագ սպանելոյն Զիլինկիր Հաճի Սարգիս. Գասապ Խաչատուր:

Պու պալեատէքի էսէֆէնկիզ մահսէ-րին Մանգուլմէտէ տէրճի պիր գըթա մէք-թուլ իլէ, Թարաֆըմըզտան ըէճա օ-լունտուղուլլա պէրապէր, պունտան ագ-տէմ, միլէթ զագէթալարընտան պի-րիսինէ ճէվապէն քէզալիք Թարաֆըմըզա իրսալ գըրընմըշ օլան պիր գըթա մէք-թուլպուն տախի տէրճի ըէճա օլունտուլ իսէ տէ, պիզէ էօյլէ պիր մէքթուլ կէ-մէմիշ տիր:

Մանգուլմէ բաթրիքխանէնին իշ կէօր-մէտիլին Ֆաալ ու Թայեիպ իյլէմէքտէ օլտուղունտան, բաթրիքխանէ տախի, Ֆիհեման Ալաճ, արթըգ շու զագէթա-նըն էլինտէն, Թաշարարտա շան ու շէ-րէֆ, վէ նուֆուզ ու Թէէսսիրիմիզի պի-թիրտի, վէ ատէմի գուտրէթիմիզի ալէ-մէ Ֆաշ իյլէտի տէյի հիատէթլէնիպ զա-զապա կէլտիքտէն պաշգա, աղըպէթ-քեար, հիշ պիր եազտըղըմըզը ճէրհէ միւզթէտիր օլմաղընտան, զայիֆլէսի-նի տիւնեաեա իլան իլէ, պիրտէ պիր գալ-գըպ, ալէյհինտէ Թագըրի եազմըշ տըր:

Լաքին, պիզ բաթրիքխանէնէ խա-պէր վէրիլիք քի, քէնտիսինին իթիպաբ ու նուֆուզունու գըրըպ մահվ իտէն Մանգուլմէ օլմայրպ, իլա պիզգաթ քէն-տիսիտիր. զերա, հիշ պիր մէմէքթիլին նէ ճիսմանի վէ նէտէ ըուհանի մէտա-լիհինի քեամիլէն Թէսվիյէ պիրլէ, էհա-լիսինի շիգաք ու ատալլէթ վէ ճէհալէթ ու սէֆալէթ վէ Թէզալլիւմտէն գուր-թարամամըշ տըր. վէ Մանգուլմէ պու-եազտըղլարընը քէնտիսի իճատ իթմէ-լիպ, իլա հէր Թարաֆտան քէնտուլլէ կէօնտէրիլմէքտէ, վէ տէրճի ըէճա իտիւ-մէքտէ տիր. էվվէթ, հէրքէս բաթրիքխա-նէնին ինսաֆ ու մէրհամէթինի Թահ-րիք իշին պաշգա պիր Թարիգ ու շարէ պուլամաղընտան, շարնաշար Մանգու-մէյէ միւրաճաթ իլէ, Թէվասուլթ եախօտ նիտալարընը իսթիտա իյլէմէքթիլէ մէճպուր օլմագտատըր:

Եալա՛ն մը եազըլօյուլզ, իֆթիլիւմ մը իտիլօյուլզ, պունլարա ճէվապ վէրմէլի, վէ իշ կէօրիւպ միլէթի իրահա՛Յ իթտիր-մէլի, եօխսա, սէֆիլէհալիյի սահիպլինէ, եանի Հիւքիւմէթի սէնիյեէնին ինայէթ ու մէրհամէթինէ Թէսլիմ իթմէլի:

Շու պալեատէքի Տիգրապէքիր մահզէ-րինի պիզ Թէրթիպ իթմէտիք, վէ սահիպ

իմզալարը պիզ Թահրիք իյլէմէտիք. զէ-վալ լըլար էվվէլա սիզէ միւրաճաթ իթ-միլէր, լաքին տէրտէրինէ պիր տէրման կէօրէմէտիքլէրինտէն, աղըպէթքեար պիզիմ՝ Թէվասուլթուլթուլ տիլէմիլէր տիր. նէ՛ տէրսինիզ, Տիեարպէքիր առաջ-նորդունու իսթինթագ իթտինի՛գմի, շու ճինայէթին սահիպի օլուլ օլմաղընը անլաւորընը մը, վէ մահպէստէ էօլէն պիլարէնին սահիպլէրինէ, շանըղզա, վաճիպիլիքէ, վէ հազգանիյեթէ մու-վաֆըգ սուրէթտէ պիր ճէվապ վէրտի-նի՛գ մի:

Մանգուլմէ բաթրիքխանէնին շէրէֆ ու նուֆուզու իզտիեատընա պիր վասթ-թա օլմանա, խալիսէթ իւզըն հէր վա-գըթ հազըր տըր, վէ հէմտէ բէք ալեա էլինտէն կէլիլ, լաքին, բաթրիքխանէնին պիր իշ կէօրմէքտէ օլտուղունու էվվէլա քէնտիսի կէօզէրիլլէ կէօրմէլի վէ ինան-մալը, վէ պատէ հուտա, Թաշաէհալիսինէ ինանտըմալը տըր. եօխսա եալան սէօյլէ-մէքլիյի աալա իրթիքեապ իթմէտիքտէն պաշգա, սոյլը զագէթալարըն միւտա-հէնէճիլիքլէրինի ալէմէ Ֆաշ իյլէմէյէ տախի քէզալիք հէր վազըթ հազըր տըր:

Տիեարպէքիրտէ պիր գաշ պին խանէ Հայ պուլունտուղու հալտէ, նէ էհալի վէ նէտէ առաջնորդլարը հազգընտա, հիշ պիր մէմուլն օլունաճագ հալատիս ալըն-մաղըրտան պաշգա, առաջնորդ ալէյհին-տէ իսէ պիտոտէֆաթ Թէշէքքիլէր իշե-տիլմիշ, վէ չէնտ տէֆա զագէթալարտա տախի օգուլմուլ օլտուղունտան, պու-նու պիր Թէճրիւպէ ատտ իտէրէք, բաթրիքխանէնին նազարը տիգգաթընը տալլէթ իլէ, պարի շու պապտէ օլտուն պիր իճրա կէօթթէմէքլիյէ հիմմէթ իթ-մէսինէ միւլթագըր օլուրուլզ:

— Եանեա Թարաֆընտան կէլէն իա-պէրլէրէ նազարէն, կէչէն պիր գաշ այլն գարֆընտա, օլ Թարաֆլարտա խալիլճէ խասարա ճիւրաթ իթմէքտէ օլան պիր կիւրուհ հայտուտար, պու կիւլէրտէ Մանասթըրա կիտիլէճէք եօլուն իւզէրին-տէ օլուլ, վէ շէհրի մէզպուրէ օն իքի սատթ գատար մէսաֆէտէ պուլունտան Զաօրի նամ քէօլին իւզէրինէ հիւճուլ իլէ, էրքէքլէրինի գաթլ իտիպ, վէ նիտա թայիլիֆէսի իւզէրինտէ տախի, էմսալի նամէշհուտ սուրէթտէ պարպարըղլար իլէ, էֆալը չէնիլէ իճրա իյլէմիլէր տիր:

Մէրգուլման էհի ճինայէթլէրին Թու-թուլմասը զըմընտա հէր՝ նէ գատար սայ ու իդտամ օլունմուշ իսէտէ, անլէր եի-նէ ահէսթէ ահէսթէ քէնտի խասարաթ-լարընա տէվամ իլէ, պիր չօգ շէյ զասպ իթտիքտէն սօնրա սալունշուլ կիթմիշ-լէր տիր:

Էլլէն:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷՅԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԷՎԼԱՆԹ ԷԲՐԱՆԸՆ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՏԵՑԵ
ՊԵՏ-ՕՂԼՈՒՄԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՍԱ, ՅՅԹՕԳՐԱՅ ԱԳՏՈՒԼԼԷ
ՊԵՏԵՐԼԷՐ ԳԱԲԸՈՂԸՍԱ ՆՈՒՄԵՐՈ 519: